

N:o 117.

Ank. till Riksd. kansli den 15 maj 1908 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till offentliggörande af förhandlingarna vid elfte internationella antialkoholkongressen.

(2:a U. A.)

I en den 24^e april 1908 aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition, n:o 202, har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen

att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för offentliggörande af förhandlingarna vid elfte internationella antialkoholkongressen på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af 6,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af under händer varande medel förskottsvis utanordna beloppet redan under år 1908.

Departementschefen har enligt ofvanberörda statsrådsprotokoll i ärendet anfört följande:

»Med anledning af därom utaf kommittén för ordnande af den elfte internationella antialkoholkongressen i Stockholm år 1907 gjord underdånig framställning föreslog Kungl. Maj:t uti nådig proposition den 4 maj 1906 (n:r 155) Riksdagen att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för nämnda kongress' hållande bevilja ett anslag af 15,000 kronor.

Denna framställning blef af Riksdagen bifallen. Genom nådigt bref den 22 juni 1906 anbefalldes därefter Kungl. Maj:t statskontoret att till ofvan omförmälda kommitté för det afsedda ändamålet utbetala förberörda belopp, 15,000 kronor, med skyldighet för kommittén att till kammarrätten afgifva redogörelse för medlens användande.

Uti en till Kungl. Maj:t ingifven skrift anhåller nu förenämnda kommittés verkställande utskott om beredande af ett anslag å 6,500 kronor för publikation af antialkoholkongressens förhandlingar.

Till stöd därför anföres.

Kongressen, som efter inbjudan af svenska regeringen ägde rum i Stockholm från den 28 juli till och med den 3 augusti 1907, hade varit synnerligen talrikt besökt både af svenskar och utlänningar, och vid densamma hade utländska regeringar i större antal än vid någon föregående kongress låtit sig representeras. Det lifliga deltagandet från utlandet visade sig, bland annat, i det stora antal viktiga frågor angående alkoholspörsmålet, som föreslagits till debatt och som genom framstående forskare, hufvudsakligen utlänningar, blefvo inledda på ett synnerligen förtjänstfullt sätt, och orsakades denna programmets rikhaltighet icke minst däraf, att kongressens organisationskommitté genom att anordna en särskild vetenskaplig sektion realiserat en länge hyst önskan. En annan anledning till liflig anslutning, detta från svenskarnas sida, utgjorde den omsorgsfulla och lyckade anordningen af de stora möten, s. k. folkförsamlingar, vid hvilka för samhället särskildt viktiga delar af alkoholfrågan behandlades af framstående auktoriteter på dessa områden, möten som besökts af sammanlagdt mer än 10,000 personer. Dessa anordningar och särskildt de dryga ersättningar för resor och vivre, som kongressen haft skyldighet lämna utländska inledare af de många debattfrågorna, hade orsakat att, sedan äfven ett kongressen af Stockholms stad beviljadt anslag å 5,000 kronor fullständigt tagits i anspråk, endast 787 kronor 79 öre återstode för att gälda de ännu obetalda utgifterna, nämligen omkostnader för publicerandet i tryck af kongressens förhandlingar, hvilka skulle kostnadsfritt tillställas kongressmedlemmarna. Kostnaderna för denna publikation uppginge enligt gjorda beräkningar till en summa af 9,687 kronor 79 öre, hvaraf dock genom försäljning af ett antal exemplar af dessa tryckta förhandlingar syntes kunna erhållas omkring 2,400 kronor. Den befintliga bristen uppgår sålunda till 6,500 kronor.

Enligt en vid den underdåniga ansökningen fogad redogörelse var kongressens ekonomiska ställning den 23 november 1907 följande.

Inkomster:

Statsanslag.....	15,000: —	
Anslag af Stockholms stad.....	5,000: —	
Medlemsafgifter.....	4,261: —	
Försålda biljetter (konserten)	1,541: 53	25,802: 53

Utgifter:

Gjorda utbetalningar enligt den underdåniga skrif- ten bifogad specifikation	20,542: 73	
Centraltryckeriet för tryckning	3,207: 70	
Rektor Svedelius, rest å lokalersättning	75: —	
Doktor Hedrén, sekreterarsättning	233: 33	
Professor Wallis, dito	276: 67	
Gumælius annonsbyrå, annonser	466: 01	
Dagens Nyheter, dito	7: 30	
Posträkning	206: —	25,014: 74
		<hr/>
	Återstod summa kronor	787: 79

Därjämte återstår att bekosta

tryckning af kongressens förhandlingar <i>dels</i> i en mindre svensk upplaga med omkring 12 ark, innehållande redogörelse i sammandrag för kongressen samt några af de populäraste föredragen, enligt anbud beräknad kostnad ...	900: —	
<i>dels</i> i en större upplaga, tryckt på tyska språket (delvis engelska och franska), omfattande 50 ark, enligt anbud beräknad kostnad	5,600: —	
Bokbinderikostnad	400: —	
Expenser och postporto (till utländska deltagare)...	600: —	
Utredigeringskostnad, inklusive korrekturläsning, renskrifning af manuskript m. m.	2,000: —	
Diverse oberäknade utgifter, inklusive porto för korrektursändningar	187: 79	9,687: 79

Till bestridande af dessa kostnader har beräknats att genom försäljning af kongressens förhand- lingar erhålla högst	2,400: —	
hvidan utöfver förberörda behållning	787: 79	3,187: 79
		<hr/>
erfordras	summa kronor	6,500: —

Till följd af nådig remiss har därefter svenska sällskapet för nykterhet och folkuppfostran, det år 1837 stiftade svenska nykterhetssällskapet, afgifvit underdånigt utlåtande och däruti anført, att den omständigheten att utgifterna för kongressen visat sig så stora, att tillgång fat-

tades för bekostande af kongressförhandlingarnas publikation utan tvifvel vållats äfven däraf, att vissa utgiftsposter icke hållits inom de gränser, som af tillbörlig hänsyn till gifna tillgångar bort betingas. För bestridande af resekostnader för inbjudna, hufvudsakligen utländska föreläsare hade mer än halfva statsanslaget användts, hvarjämte för festligheter och utflykter utgifvits ett icke obetydligt belopp. Men då sådant skett i tydligt syfte att därigenom förstärka i förra fallet kongressens gagnande insats i arbetet mot alkoholinjutingen och i det senare det tilltalande intrycket af det land, den stad, dit kongressen af landets regering inbjudits, syntes vara förklarligt, att verkställande utskottet, i enlighet med hos oss vanlig uppfattning, funnit sig främst böra eftersträfva en landet värdig representation, hvartill närvaron af framstående deltagare i kongressen icke minst ansetts bidra; och då underlåtenhet att offentliggöra kongressens förhandlingar icke blott skulle i allmänhet verka i motsatt syfte utan ock i hög grad förminska kongressarbetets gagnande inflytelser, funne sig sällskapet icke kunna underlåta att tillstyrka nådigt bifall till ifrågavarande ansökan.

Vidare har kammarrätten uti infordradt underdånigt utlåtande meddelat, att ofvannämnda kommittés räkenskaper undergått granskning därstädes, och att samma granskning föranledt vissa anmärkningar, som utstälts till vederbörandes förklaring.

Den väsentligaste anmärkningen har afsett, att af kongressens medel utbetalts 2,539 kronor 54 öre till anordnande af nöjen för kongressmedlemmarna samt 7,652 kronor 90 öre till resekostnader för åtskilliga ledamöter i kongressen. Kammarrättens revision har anfört, att af propositionen till 1906 års Riksdag framginge, att åtminstone statsanslaget till kongressen äfvensom medlemsavgifterna bort uteslutande användas till bestridande af kostnaderna dels för kongressens organisation (trycksaker, upplysnings- och inkvarteringsbyrå, hyror och administration af kongressens utställning m. m.) dels ock för utgifvande i tryck af kongressens förhandlingar; och har revisorn därför ansett befogenheten af ofvanberörda utgifter kunna ifrågasättas.

Organisationskommitténs verkställande utskott har i anledning häraf afgifvit förklaring och därvid beträffande mera betydande poster af anmärkta beloppet å 2,539 kronor 54 öre meddelat, att 750 kronor utgifvits för att de utländska deltagarna under en promenad i vagn skulle få tillfälle att under kongressens strängt anlitade arbetstid på en kort stund få en öfverblick af det sevärdaste i vår hufvudstad; att 838 kronor 94 öre utgifvits för en utflykt till Saltsjöbaden, hvarmed afsikten

varit att på kongressens sista dag lämna deltagarna en föreställning om hufvudstadens omgifningars naturskönhet; att hvarken vid promenaden i vagn eller vid utflykten till Saltsjöbaden förekommit utgifter för förplägning af gästerna; samt att den enda tillställning, hvarvid sådan förekommit, varit en fest å Skansen, hvarför utbetalts 145 kronor 50 öre i inträdesafgifter och 650 kronor för förplägnad.

Rörande posten å 7,652 kronor 90 öre har verkställande utskottet meddelat, att den tillhörde organisationskostnaderna. Den utgjordes nämligen af reseersättningar till personer, som inledt de frågor, hvilka vid kongressen behandlats. Inledarna hade varit personer med erkänd kompetens att åvägabringa förberedande utredning af de frågor, som skolat behandlas. För detta sitt arbete erhöle de icke något betaldt. Inledningsföredragen blefvo kongressens egendom och kunde af densamma publiceras mot att inledarna erhöle ersättning för sina resekostnader. Att summan af dessa resekostnader ställt sig högre än organisationskommittén från början tänkt sig, berodde på det synnerligen lifliga intresse, hvarmed kongressen omfattats från utlandet och som visat sig däri, att så många viktiga frågor anmälts att på kongressen komma under debatt, hvarjämte framstående forskare föreslagits såsom inledare till dessa frågor.

Revisionen har i afgifna påminnelser anfört att, ehuru revisionen vore öfvertygad, att Kungl. Maj:t och Riksdagen icke afsett, att utgifter af här ifrågavarande beskaffenhet skolat, åtminstone i den utsträckning som skett, bestridas af de anslagna medlen, revisionen likväl icke ansåge sig kunna framställa något återbetalningsyrkande, då några bestämda föreskrifter i detta hänseende icke blifvit meddelade kongresskommitterade.

Vid detta förhållande har kammarrätten genom beslut den 2 april 1908 funnit anmärkningen icke föranleda någon dess vidare åtgärd.

Ett mindre belopp å 4 kronor, tydligen härledande sig af ett räknefel, har återbetalts, hvarjämte öfriga anmärkningar, efter förklarings afgifvande, af såväl revisionen som kammarrätten ansetts icke erfordra vidare åtgärd.

Såsom framgår af den i ärendet gjorda framställningen saknas tillräckliga medel för offentliggörande af förhandlingarna vid ifrågavarande internationella antialkoholkongress.

Departements-
chefens
yttrande.

Det med kongressen afsedda syftet skulle emellertid i väsentlig mån förfelas, om icke förhandlingarna blefve publicerade, och för öfrigt lär det för Sveriges värdighet vara angeläget tillse, att de tryckta förhand-

lingarna från den med statsmedel till stor del åstadkomna kongressen, till hvilken inbjudning utgått från svenska regeringen, kunna tillställas dess utländska deltagare.

Då stora utsikter icke torde förefinnas att på enskild väg åstadkomma de erforderliga medlen, 6,500 kronor, synes icke någon annan utväg återstå än att staten träder emellan. Medlen böra dock icke få användas annat än till ifrågavarande ändamål; och torde redogörelse för deras begagnande böra lämnas till kammarrätten.»

Utskottets
yttrande.

På sätt i statsrådsprotokollet erinras beviljade 1906 års Riksdag med bifall till en af Kungl. Maj:t i ämnet aflåten proposition ett anslag af 15,000 kronor såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för elfte internationella antialkoholkongressen i Stockholm 1907. Till grund för beräkningen af anslagsbeloppet låg en af kommittén lämnad uppgift om kostnaderna för den i Bremen år 1903 hållna internationella antialkoholkongressen, hvilka kostnader uppgått till något öfver 20,000 kronor och fördelat sig *dels* på kongressens organisation (trycksaker såsom program, cirkulär m. m., upplysnings- och inkvarteringsbyrå, hyror och administration af en utställning angående åskådningsmaterial m. m., hyror för samlingslokalerna m. m.) *dels* på utgifvandet i tryck af kongressens vidlyftiga förhandlingar. Kostnaderna för kongressen i Stockholm beräknades till ungefär samma belopp och då 4,000 å 5,000 kronor antogos inflyta i medlemsavgifter syntes ett statsanslag af 15,000 kronor vara erforderligt för betryggande af kongressens ekonomi. Detta belopp har emellertid visat sig icke förslå till bestridande af kostnaderna för tryckning af kongressens förhandlingar, utan erfordras för sådant ändamål ytterligare 6,500 kronor. Utskottet har icke kunnat undgå att finna detta förhållande synnerligen anmärkningsvärdt. Det lär nämligen icke för kommitterade hafva bort råda minsta tvifvel därom att enligt såväl Kungl. Maj:ts som Riksdagens mening det beviljade statsanslaget, på sätt äfven af kammarrättens revisionsafdelning framhållits, skolat i främsta rummet afses för tillgodoseende af de af kommitterade själfva antydda, här ofvan återgifna ändamålen, däribland *äfven tryckning af förhandlingarne*. Emellertid hafva kommitterade i stället för att tillse, att under alla förhållanden statsanslaget åtminstone lämnade tillgång till bestridande af sistnämnda kostnader, aktat lämpligt att disponera ej mindre än 10,192 kronor 44 öre eller mera än två tredjedelar af statsanslaget till resekostnader för åtskilliga ledamöter i kongressen samt till anordnande af nöjen för kongressmedlemmarne, och detta utan att Riksdagens ofvan omförmälda beslut i anslagsfrågan rimligen kan anses gifva något som helst stöd för ett sådant förfaringssätt. Under alla omständigheter lära de för sistberörda ändamål använda beloppen, 7,562 kro-

nor 90 öre för resekostnader och 2,539 kronor 54 öre för nöjen, få anses oskäligt höga. Då utskottet sålunda, i likhet med revisionsafdelningen, anser att kommitterade i förevarande hänseende icke förfarit i enlighet med hvad som måste antagas hafva varit Riksdagens afsikt med anslaget, följer häraf, att utskottet ställer sig synnerligen tveksamt inför frågan om tillstyrkande af det nu äskade beloppet. Då saken emellertid genom det uppseendeväckande förfaringssätt, kommitterade funnit lämpligt använda, kommit i det beklagliga läget, att tryckningen och offentliggörandet af kongressens förhandlingar skulle genom ett afslag å Kungl. Maj:ts framställning riskeras, något som, då det här gäller ett internationellt företag, näppeligen bör ur synpunkten af Sveriges värdighet få äga rum, ser sig utskottet ingen annan utväg öppen än att tillstyrka den kungl. propositionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen må såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för offentliggörande af förhandlingarna vid elfte internationella antialkoholkongressen under sjätte hufvudtiteln på extra stat för år 1909 bevilja ett anslag af 6,500 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att af under händer varande medel förskottsvis utanordna beloppet redan under år 1908.

Stockholm den 8 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

P. PEHRSON.

Reservation:

af herrar *A. T. Odelberg*, *I. Wijk*, *P. Sörensson*, friherre *J. T. Gripenstedt*, grefve *P. O. L. Klingspor*, friherre *C. H. Falkenberg*, *P. O. Liedberg*, *C. Persson*, *G. Odqvist*, *H. Andersson* och *P. O. Lundell*, hvilka yrkat, att utskottet måtte memställa,

att Kungl. Maj:ts ofvannämnda proposition icke må af Riksdagen bifallas.

Det skulle här antecknas, att grefve *C. O. Taube*, herrar *P. Paulsson* och *K. Starbäck* icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.